

לירון תמיר

"הסכם טוב חייב לתת וודאות כלכלית לרפתן לתקופה ארוכה"

ראובן זלץ

לירון תמיר, כלכלן מועצת החלב, יודע אולי הכי טוב, להפוך מספרים למילים. תמיר, איש מקצוע וותיק ומוערך, המכיר היטב את הענף, אומר על השנה שהסתיימה "אנחנו יודעים שבשנת 2019 היתה שחיקה משמעותית ברווחיות הרפתות". תמיר מדבר על השנה שהיתה, בג"צ החמאה, ההסכם העתידי ומראה איזו אופטימיות זהירה לגבי 2020 •

לירון תמיר מודע היטב לשנה הקשה שהיתה 2019 הוא הרי רואה את הטבלאות, האקסלים והנתונים. בראיון עימו הוא מונה את הסיבות לכך "הקשיים ב-2019 נבעו ממספר גורמים. הראשון, מחיר המטרה שהתבסס על סקר 2017, בעוד שמחיר מטרה של 2018 התבסס על רווחיות 2015. רק זה לבדו תרם כ-6.5 אגורות לליטר שחיקה בהכנסות 2019. ואם נוסיף לזה את השינוי בנורמת הרכיבים הרי שמדובר בהרעה נוספת של 3.5 אגורות לליטר. בנוסף, נרשמה בשנת 2019 נסיגה בתוצאות התנובה, והתפוקות והתמורות לחלב מעבר למכסה, היו נמוכות יותר. כל הפרמטרים הללו מסבירים את השחיקה הגדולה ברווחיות היצרן".

תן לנו תיאור מצב באשר למחיר המטרה, וועדת המחירים נכון לעכשיו?

"מנגנון מחיר המטרה הוארך עד לסוף השנה, בהסכמת שני השירים והסכמת וועדת הכלכלה של הכנסת, ויש אופציה להארכה נוספת עד ה-30 ביוני 2021. בתקופה זו הענף אמור להגיע להסכם שיסדיר את המשך התכנון לשנים הבאות ובמסגרת ההסכם, צפוי כי יהיו עדכונים במנגנון מחיר המטרה. באם לא נגיע להסכם, הרי שלפי חוק תכנון משק החלב, מנגנון מחיר המטרה ייקבע במסגרת חוק הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים 1996. וכאן בעצם נכנסת לפעולה וועדת המחירים. נכון להיום אנחנו פועלים עדיין במסגרת המנגנון הקיים בענף. עוד בטרם חוק תכנון משק החלב, וועדת היישום המשותפת לממשלה, המגדלים ולמועצה, היא זו שחשבה את מחיר המטרה לרבעון 3 ותעשה זאת

בשנת 2020 המלצנו על הגדלת ייצור החלב בכ-20 מיליון ליטר ולאחר חצי שנה נראה שנעמוד ביעד זה ואולי אף יותר. נתון זה, יחד עם שיפור מסוים בביצועים האגרו טכניים, נותן מקום להערכה כי הרווחיות תהיה טובה יותר מ-2019 אך עדיין נמוכה יותר מהרווחיות בשנים 17-2018

לשמור על הרפת הישראלית לאורך שנים

אומנם, הביקושים לחלב השנה עלו והיה קצב גבוה של צריכה בתחילת השנה, בין השאר בגלל משבר הקורונה, אבל כעת, הצריכה התמתנה, והגידול דומה ואף פחות. יחד עם זאת, תכולת השומן בחלב הגולמי, גבוהה יותר, כך שאם מגמה זו תימשך גם בשנים הבאות, זה עשוי לתת מענה חלקי לבעיית האיזון בין חלבון לשומן. נושא מרכזי נוסף הינו שהשנה נכנסו לתפקידם שר החקלאות ומנכ"ל משרד חדשים, ואנו אופטימיים שמדובר בצוות ידידותי יותר לחקלאות הישראלית."

מה ייחשב להסכם טוב ליצרנים מול הרגולטור?

"ההסכם מדבר על 4 פרמטרים, עצימות התכנון בענף, מחיר המטרה ומתווה השחיקה שלו, החשיפה ליבוא וסל התמיכות של הממשלה ומענקים שינתנו. ברור שבכל הסכם לא נוכל לקבל את הכל. כמו כן, הסכם טוב, צריך להיות כזה שגם לתעשייה תהיה יכולת להתמודד עם חשיפה מוגברת ליבוא, ובעניין הזה האינטרס של תעשיית החלב והרפתנים, הינו אינטרס משותף. הסכם טוב, הוא הסכם שיימשך תקופה מספיק ארוכה בכדי להבטיח וודאות כלכלית ולאפשר התאמה נכונה של המשק לתנאים העתידיים. הסכם טוב, הוא הסכם שבו נשמר התכנון. הסכם טוב, הוא הסכם בו מחיר המטרה וסל התמיכות, ביחד, מבטיחים הכנסה הוגנת לרפתנים מצד אחד, אך, מעודדים התייעלות מהצד השני. הסכם טוב הוא הסכם שבו כל הצדדים מבינים שרוב הצריכה הישראלית של חלב ומוצרים, צריכים להיות מייצור מקומי, כחול לבן, בשגרה ובתקופות חירום ומשבר."

לירון מבקש לנצל את ההזדמנות להיפרד ממיכל קראוס, איתה עבד 6 וחצי שנים "מיכל ידעה לשתף את הידע הקיים במועצה להיעזר בו ולקדם אותו". וכמובן רוצה לברך את איציק שניידר החוזר כמנכ"ל, ומכיר היטב את המועצה והענף. "אני משוכנע שהוא ידע להוביל את הענף בתקופה מורכבת זו". "המועצה וכמובן גם אני נמשיך לשתף פעולה עם התאחדות מגדלי בקר ובהזדמנות זו, מאחל בהצלחה גם לליאור שמחה שנכנס לתפקידו במקום אביתר דותן". ▲

גם לרבעון 4. כמו כן, בעתיד הקרוב, תדון וועדת ההיגוי בממצאי סקר 2019 האמורים להוות בסיס למחיר המטרה שיקבע החל מהראשון לינואר 2021. אין לנו ספק כי יש חשיבות גדולה שהענף יגיע להסכם שימשיך את התכנון ואת הוודאות בענף. יחד עם זאת, יש להימנע מהסכם שבו רפתות רבות לא יוכלו לעמוד בתנאי הסחר והיקפי היבוא יגדלו עד כדי סיכון לשימור הענף כענף מקומי מתוכנן."

בג"צ דחה את העתירה על יבוא החמאה, מה המצב כעת ואם יש סיכוי לשינוי?

"בענף החלב יש בשנים האחרונות חוסר איזון בין חלבון לשומן, כלומר, הענף יכול לייצר את כל הביקוש לשומן, אך, ייווצרו עודפים גדולים מדי של חלבון (אבקת חלב כחוש). מועצת החלב וגורמים מקצועיים בענף החקלאות, ממליצים בטווח הקצר לפתור חוסר איזון זה, על ידי יבוא מבוקר של חמאה, כאשר בטווח הארוך אנחנו בודקים אופציות נוספות שיתבססו על ייצור מקומי. לעומת זאת, משרד האוצר ומשרד הכלכלה, בחרו בדרך אחרת, על ידי פתיחת הייבוא של חמאה ללא מכס באופן גורף. פתיחה זו נעשתה בהוראת שעה לשנת 2020. ברור לכל שענף שפועל באופן מתוכנן, יתקשה לפעול, במצב בו יש יבוא חופשי של אחד המוצרים בשוק. ולכן גם עתרנו לבג"צ בעניין זה. נכון לעכשיו, בשנת 2020 ניתן לייבא חמאה ללא מכס, ואנחנו מקווים כי בשנת 2021 תתקבל המלצתנו ליבוא מבוקר ומוגדר של חמאה. כאשר המטרה היא שהגידור יהיה כחלק מההסכם העתידי. אנחנו רוצים להאמין כי במשרד הכלכלה ישתנו סדרי העדיפויות לכיוון של הגנה על הייצור המקומי על פני יבוא."

ב-2020 נראה לדעתך שינוי מגמה ביחס ל-2019?

"בשנת 2020 המלצנו על הגדלת ייצור החלב בכ-20 מיליון ליטר, וכיום, לאחר חצי שנה נראה שנעמוד ביעד זה ואולי אף יותר. נתון זה, יחד עם שיפור מסוים בביצועים האגרו טכניים, נותן מקום להערכה כי הרווחיות תהיה טובה יותר מ-2019, אך עדיין נמוכה יותר מהרווחיות בשנים 2017-2018."